

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita
accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum
notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum
Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 155. Vtrum Angeli naturaliter cognoscant & videant secreta cordium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

lunia, plenilunia, solstitia, æquinoctia &c. ergo in causis necessarijs vident sequuturos necessario hos effectus, nisi Deus miraculosè impediatur. Confirmatur: nam cum Astronomi in causis cognoscant sequutura nouilunia &c. a fortiori hæc cognoscunt angeli.

6. Secunda conclusio est: angeli in causis probabiliter, & coniecturaliter cognoscunt sequuturos effectus, qui ex talibus causis sequuntur non necessario, sed plerumque. Probatur: nam qui cognoscit causam esse ita dispositam, ut plerumque faciat aliquem effectum, potest conijcere, quod hic, & nunc faciet talem effectum: e. gr. quia liberum arbitrium plerumque operatur secundum inclinationem, habitum, & consuetudinem, vir prudens ex inclinationibus liberi arbitrij probabiliter conijcit, quid sit factum hic, & nunc: sed angeli multo melius, quam nos cognoscunt inclinationes, habitus, & consuetudines liberi arbitrij; ergo potest conijcere probabiliter, quid sit factum liberum arbitrium.

7. Tertia conclusio est: angeli neque certo, neque probabiliter possunt in causis cognoscere sequuturos effectus, qui neque necessario, neque plerumque, sed solum raro sequuntur ex talibus causis: e. g. quia liberum arbitrium plerumque operatur secundum inclinationem, habitum, & consuetudines, raro autem contra inclinationes &c. Angelus videns liberum arbitrium esse inclinatum ad unam partem, non potest probabiliter conijcere illud hic, & nunc se determinaturum ad partem oppositam.

8. Quæritur primò, vtrum angeli naturaliter cognoscant futura in se ipsis?

9. Respondeo negatiuè, ut docet Sanctus Thomas 1. par. quæst. 57. art. 3. quem sequuntur omnes, & est de fide. Probatur primò: nam ut docet Scriptura, proprium Dei est cognoscere, & videre futura in se ipsis, ut docet Isaia 41. dicitur: *Annunciate quæ futura sunt, & sciemus, quia Dy estis vos: & eiusdem 46. Ego sum Deus, & non est ultra Deus, nec est similis mei, videns ab exordio nouissima, & ab initio quæ nondum facta sunt.*

10. Secundò probatur ratione: nam ex dictis tract. de Deo quæst. 43. eatenus Deus potest cognoscere, & videre futura in se ipsis, quatenus habet infinitam virtutem cognoscitiuam, per quam determinatur ad videndum, omnia esse ut sunt, & quatenus habet omnia præsentia in indiuisibili nunc suæ æternitatis: sed angeli neque habent infinitam virtutem cognoscitiuam, neque secundum suam substantiam, vel saltem secundum suam durationem durant duratione indiuisibili, per quam futura sunt præsentia præsentibus, per quam angelicæ; ergo angeli non possunt videre futura in se ipsis.

11. Ad 1. concedo antecedens, & nego consequentiam. Species futurorum, quas angeli habent ab initio creationis, antequam

futura ponantur, non sunt determinatæ ad representandum, quod talia futura ponentur potius, quam non ponentur, adeoque non possunt angelos determinare ad cognoscendum, quod potius ponentur, quam non ponentur. Cum autem futura ponuntur, tunc tales species accipiunt relationem coexistentiæ ad angelos, & per hanc relationem angeli determinantur ad intuitiue representandum, quod existunt. Hinc redditur ratio, quare angeli certo cognoscant præsentia, & præterita, non autem futura. Species enim per relationes prioritatis, & posterioritatis determinantur ad representandum existentia ut existentia, & præterita ut præterita; sed species non habent ullam relationem prioritatis ad futura, antequam sint, ut dixi in Logica quæst. 54. de relatione: ergo non possunt determinari ad representandum futura ut futura in se ipsis; & per hoc patet responsio ad secundum.

12. Ad 3. concedo antecedens, & nego consequentiam. Quæ loco distant, iam sunt in rerum natura, ideoque determinant ad hoc, ut in intellectu angelorum resultent relationes coexistentiæ ad illa, per quas relationes angeli determinantur ad illa cognoscenda. At futura non sunt in rerum natura, ideoque non possunt determinare ad hoc, ut in angelis resultent relationes prioritatis ad ipsa, & sic non possunt medijs talibus relationibus angelos determinare ab ipsa videnda.

QVÆSTIO CLV.

Vtrum Angeli naturaliter cognoscant, & videant secreta cordium?

S. Thom. q. 57. art. 4.

1. **V**identur angeli cognoscere, & videre secreta cordium. Eatenus enim non possunt naturaliter videre futura contingentia in se ipsis, quatenus licet habeant ab initio creationis species ipsorum, tamen non habent relationes, per quas tales species determinentur ad representanda illa futura potius ut exitura, quam ut non exitura, ut dictum est quæst. 154. num. 11. sed angeli non solum habent species secretorum cordis, sed etiam habent relationes coexistentiæ ad talia secreta, per quas relationes sufficienter determinantur species ad representanda illa secreta ut existentia; ergo.

2. Respondeo certum est primo ex Sancto Thoma 1. p. qu. 57. art. 4. quem sequuntur omnes, posse non solum angelos, sed etiam homines cognoscere secreta cordium in suis effectibus, eo pacto, quo aliquando cognoscimus internas alicuius cogitationes, & affectiones non solum in externis actibus, sed etiam ex ipsa immutatione vultus, & medici aliquas animi affectiones ex pulsu deprehendunt;

dunt; sed angeli, ac demones corporis immutationes multo melius penetrant, quam homines; ergo angeli, ac demones, multo melius, quam homines ex corporis immutationibus possunt cognoscere aliquas internas cogitationes, & affectiones; ideoque Sanctus Augustinus lib. de diuinatione demonis, ca. 5. dicit, quod *Demoni aliquando hominum dispositiones, etiam cogitatione conceptas, cum signa quaedam in corpore deprehendunt, ex animo tota facilitate perdiscunt.*

3. Certum est secundo ex eodem Sancto Thoma, Angelos secreta cordium non posse in se ipsis naturaliter cognoscere sine consensu eius, qui habet talia secreta, adeoque liberas nostras cogitationes, & affectiones esse angelis naturaliter omnino occultas, si per nullum signum illis manifestentur. Conclusio est de fide. Probatur primo ex Scriptura, & Patribus. Ierem. 17. *prauum cor hominis, & in scrutabile, & quis cognosceret illud? Ego Dominus scrutans cor: quem locum explicans Hieronymus dicit. Hinc discimus, quod nullus cogitationum secreta discernit, nisi solus Deus* 3. Reg. 8. de Deo dicitur: *Tu solus nosti cor omnium filiorum hominum*. 2. Paralip. 6. *Tu enim solus nosti corda filiorum hominum.* Confirmatur primo ex Euangelistis, qui in signum diuinitatis Christi afferunt, quod videret cogitationes cordium; ex quo loco Sanctus Hieronymus in cap. 17. Ierem. sic argumentatur, Iesus videt cogitationes cordium, & nullus potest internas cogitationes videre, nisi solus Deus; ergo Christus est Deus. Confirmatur secundo ex communi consensu, & traditione Sanctorum Patrum, qui videri possunt apud Suarium lib. 2. de angelis cap. 21. 26. & sequentibus.

4. Probatur secundo ratione. Natura enim rationalis exigit, ut actuum, quorum est domina quoad esse, sit etiam domina quoad cognosci; sed natura rationalis ita est domina suarum liberarum affectionum, & cogitationum, ut non subiaceant actioni ullius creaturæ extrinsecæ ipsi, sed solius Dei; siquidem solus Deus immediatè concurrat ad actus liberos intellectus, & voluntatis, ideoque dicitur per suam actionem immediatè illabi intellectui, & voluntati, nulla autem creatura concurrat ad actus intellectus, & voluntatis, ideoque nulla creatura potest illabi intellectui, & voluntati; ergo natura rationalis ita debet esse domina suarum liberarum affectionum, & cogitationum quoad cognosci, ut non subiaceant cognitioni ullius alterius creaturæ, sed solius Dei, adeoque solus Deus naturaliter videat, quid natura rationalis liberè velit, & cogitet, nulla creatura possit id videre, nisi dependenter à libero consensu volentis, & cogitantis. Confirmatur ex ingenti perturbatione, quæ sequeretur in natura rationali, si non posset vnus angelus quicquam cogitare, & velle, quin alius angelus id videret: & quia profecto non esset homo vel angelus perfectè dominus suarum cogitationum, & volitionum, si non posset

illas exercere, nisi alia creatura videret, quos actus exerceat.

5. Hinc sequitur repugnantiam, ut angelus videat secreta cordium, non esse merè moralem, & fundatam in sola voluntate Dei, sed esse physicam, & naturalem, siquidem fundatur in naturali exigentia naturæ rationalis, quæ exigit habere perfectum dominium suorum actuum, non solum quoad esse, sed etiam quoad cognosci.

6. Inferitur, quid intelligatur nomine secretorum cordis. Dicendum, quod secreta cordium sunt actus intellectus, & voluntatis, nec non species, & habitus cum his actibus determinate connexi: e. g. quia cum aliquis consentit peccato, relinquitur in ipso species representans talem consensum, & causans memoriam peccati commissi, & relinquitur etiam habitus inclinans ad iterum consentiendum peccato, Angeli sicut non possunt naturaliter videre consensum, sic neque possunt videre speciem, & habitum à consensu relictum; alioquin his visis, certificarentur de ipso consensu.

7. Dubitatur, vtrum actus imaginationis, & appetitus sensitui spectent ad secreta cordium, quæ non possunt naturaliter videri ab ipsis angelis?

8. Respondeo cum distinctione ex doctrina Sancti Thomæ 1. p. q. 57. art. 4. ad 3. angeli possunt naturaliter videre actus imaginationis, & appetitus sensitui, qui causantur, & determinantur à causis extrinsecis: at non possunt naturaliter videre actus imaginationis, & appetitus, qui causantur, & determinantur à ratione, & voluntate.

9. Prima pars probatur: nam angeli naturaliter vident omnes immutationes corporeas, quæ in hominibus causantur à causis extrinsecis; sed actus imaginationis, & appetitus sensitui sunt immutationes corporeæ, ac recipiuntur in organo corporeo; ergo cum tales actus causantur, & determinantur à causis extrinsecis, angeli vident illos naturaliter.

10. Probatur secunda pars: nam angeli non vident actus, quos natura rationalis in se ipsa facit per rationem, & voluntatem, & ita, ut sint aliquo pacto rationales; sed natura rationalis aliquos actus imaginationis, & appetitus ita in se ipsa facit per rationem, & voluntatem, ut tales actus participent rationem, & sint quodammodo rationales, quatenus obediunt rationi, ut docet Aristoteles 1. Ethicorum, capite ultimo; ergo angeli non possunt naturaliter videre tales actus.

11. Ad argumentum in contrarium, concedo maiorem, & nego minorem, & dico, quod quia secreta cordium non sunt naturaliter cognoscibilia, nisi dependenter à consensu domini, species secretorum cordis non habent vim determinandi ad illa cognoscenda, nisi dependenter à relatione coexistentiæ cum tali consensu; ergo cum non datur consensus, adeoque non datur, in speciebus relatio coexistentiæ

sententiæ non possunt causare cognitionem secreti. Sicut igitur colores non sunt visibiles, nisi sint illuminati per lucem, sic secreta cordium non sunt cognoscibilia, nisi sint quodammodo illuminata per consensum eius, cuius sunt secreta. Sed hoc magis explicabitur infra q. 196. in qua agemus de locutione angelorum.

QVAESTIO CLVI.

Utrum angeli ex viribus naturæ possint certo cognoscere mysteria supernaturalia gratiæ, ut possibilia, vel ut futura, & existentia.

S. Th. q. 57. art. 5.

1. **V**identur angeli ex viribus naturæ posse certo cognoscere possibilitatem incarnationis, Eucharistiæ, & aliorum mysteriorum gratiæ etiam antequam existant: primo quia angelus ex viribus naturæ potest certo cognoscere Deum posse facere quidquid non implicat, & quod talia mysteria non implicent contradictionem; sed eo ipso cognoscunt certo, quod talia mysteria sunt possibilia; ergo.

2. Secundo angeli comprehendunt se ipsos, & suam naturam; sed posse eleuari ad unionem hypostaticam, ad visionem beatificam est ipsam naturam hominum, & angelorum, iuxta illud S. Augustini lib. 1. de Prædestinat. Sanctorum: *Possent habere fidem, sicut posse habere charitatem natura est hominum*; ergo angeli comprehendendo suam naturam, certo, & euidenter cognoscunt, quod eorum natura est eleuabilis ad unionem hypostaticam, ad visionem beatam, ad gratiam sanctificantem &c.

3. Tercio videntur saltem angeli posse per vires naturæ intuitiue videre unionem hypostaticam, gratiam sanctificantem, existentiam Christi in Eucharistia, & alia mysteria gratiæ, quando iam existunt à parte rei. Eatenus enim non possent hæc intuitiue videre, quatenus essent intrinsecè diuersi ordinis, ac entia naturalia; sed entia, quæ dicuntur supernaturalia, sunt intrinsecè eiusdem ordinis, ac entia, quæ dicuntur naturalia, ac differunt solum extrinsecè per hoc, quod illa pendent à causa supernaturali, hæc à naturali; ergo.

4. Quarto intellectus, qui potest naturaliter intueri aliquid perfectius, à fortiori potest intueri aliquid imperfectius; sed anima rationali, & ipsi angeli, cum sint substantiæ capaces beatitudinis, & donorum supernaturalium, sunt perfectiores gratia sanctificante, & alijs habitibus supernaturalibus, qui sunt accidentia ordinata ad perficiendam animam rationalem, & angelos; ergo intellectus angelicus, qui potest naturaliter intueri animam rationalem, & ipsos angelos, à fortiori potest intueri gratiam sanctificantem, habitus superna-

turales, & alia dona supernaturalia, quando actu existunt. Confirmatur: nam angelus potest naturaliter intueri quamlibet substantiam creatam absolutam, posito quod existat; ergo potest etiam naturaliter intueri quodlibet accidens creatum etiam supernaturale, posito quod existat.

5. Respondeo, quod ex communi sententia aliud est supernaturale quoad substantiam, aliud est supernaturale quoad modum. Supernaturale quoad substantiam est, quod propter suam excellentiam ita est supra omnem naturam substantialem creatam, & creabilem, ut non possit illi conuenire naturaliter, & ut debitum, sed solum per gratiam Dei. Talia sunt vnio hypostatica, visio beata, lumen gloriæ, gratia sanctificans, & alij habitus supernaturales, qui vocantur mysteria gratiæ. Supernaturale quoad modum est, quod licet possit naturaliter substantiis creatis naturaliter conuenire, tamen ponitur modo illis indebito. E. g. vita mortui resuscitati, visio data alicui, qui natus sit cæcus, sunt supernaturalia solum quoad modum, quia vita illa naturaliter potest homini conuenire, sed de facto posita est modo homini non debito; idemque dic de visione cæci nati. Hoc supposito, debemus primo examinare, utrum, & quo pacto angeli possint ex viribus naturæ cognoscere supernaturalia quoad substantiam ut possibilia, vel ut futura, & existentia: secundo utrum, & quo pacto possint naturaliter cognoscere supernaturalia quoad modum.

6. Circa primam quæstionem, prima sententia Scoti in 4. distinct. 10. quæst. 8. docet omnia mysteria gratiæ, postquam facta sunt, posse ab angelo intuitiue videri virtute naturali, & specialiter id asserit de virtutibus infusis. Fundamentum est, quia entia, quæ dicuntur supernaturalia, non sunt supernaturalia intrinsecè, sed solum extrinsecè, & sunt imperfectiora anima rationali, & ipsis angelis, ut dictum est in 3. & 4. argumento.

7. Secunda sententia Sancti Thomæ 1. p. quæst. 57. art. 5. quam sequuntur Caietanus in Comm. alijque Thomistæ, Alexander 2. p. quæst. 26. Membro 1. Durandus in 2. distinct. 3. quæst. 7. & 8. & distinct. 10. quæst. 4. & alij communiter, nec non Suarius lib. 2. de angelis cap. 29. num. 4. & sequent. & Vasquez 1. p. disput. 214. cap. 3. docet mysteria gratiæ, seu entia supernaturalia quoad substantiam, non posse ab angelis naturali virtute cognosci certo ut possibilia, neque ut futura, & existentia.

8. Dicendum primo cum hac secunda sententia: mysteria gratiæ, siue entia supernaturalia quoad substantiam non possunt ab angelis viribus naturalibus euidenter cognosci ut possibilia.

Probat, explicando rationem Sancti Thomæ desumptam ex Apostolo 1. ad Corinthios 2. 10. Nam angeli non possunt de Deo naturaliter scire, nisi ea prædicata, quæ possunt de ipso Deo per naturam, & effectus naturales

ma-